

dæmir, nefnist einu orði hjátrú og hindurvitni. Þetta er óumflýjanlegt, og ætti kyrkja vor að gefa því betri gaum, en hún hefir gjört hingað til.

* * *

Til þessa höfum vér eingöngu haldið oss við útskýringu hjátrúarinnar, en ekki nefnt á nafn töfra og fjölkyngi, enda leiðir hið síðara af hinu fyrra. Hjátrú er fræðikenningin, fjölkyngin og töfrarnir hið verklega, er beinlínis út af henni leiðist, á svipaðan hátt eins og t. d. hin útvortis guðsþjónusta sprettur af hinni innri, af ákveðnum hugmyndum um guðdóminn.

Trúi menn því eitt sinn, að til sé vættir eða andar, kröftum gæddir, að menn geti keypt þá eða neytt þá til að lúta sér og láta í té það, er eigi fæst með öðru móti, þá vilja menn, er svo þer undir, með öllu móti útvega sér þessi hlunnindi, en slíkt verður að eins með því, er vér nefnum töfra og fjölkyngi.

Sama er, ef menn trúa, að andar þessir sé illir í sér, þá vilja menn með ráðum og meðölum hindra þá frá að vinna sér tjón, og útheimtist þá einnig til þessa töfrar og fjölkyngi. Trúi menn því, að allt, sem viðberi í heiminum, sé ákveðið af gangi stjarnanna, þá er eigi svo lítið í það varið, að þekkja það, lesa út og kveða á um forlög manna t. d. af samstirning þeirri, sem á sér stað, er maðurinn fæðist, en það eru líka töfralistir og fjölkyngi.

Í stuttu máli: sérhver athöfn, sem rót sína á að rekja til og sprettur af hjátrúnni, er fjölkyngi, töfrar eða galdur. Og má því bæta við, að sérhver athöfn, er skýrð verður eða leidd úr frá hjátrúarhugmyndum, verður að skoðast og skiljast sem töfrar eða fjölkyngi.

Hið fyrra þarfnast ekki skýringar við og ætti þetta hið síðara að vera einnig ljóst. Hugsum oss villmann, fanginn í allri væntanlegri hjátrú þjóðar sinnar, vera viðstaddan einhverjar eðlis eða efnafræðislegar rannsóknir vorra tíma. Enginn vafi er á því, að hann myndi skoða þann, sem tilraunina gjörði, háskalegan töframann. Frá hans sjónarmiði hlyti sá, er þvílíku til leiðar kæmi, að hafa yfir afar völdugum öndum að bjóða. Með öðrum orðum, hann skoðaði þar alveg náttúrlega fyrirburði sem töfrabrögð eða galdur.